

De consument, de blinde vlek in de circulaire economie ? Drie stellingen

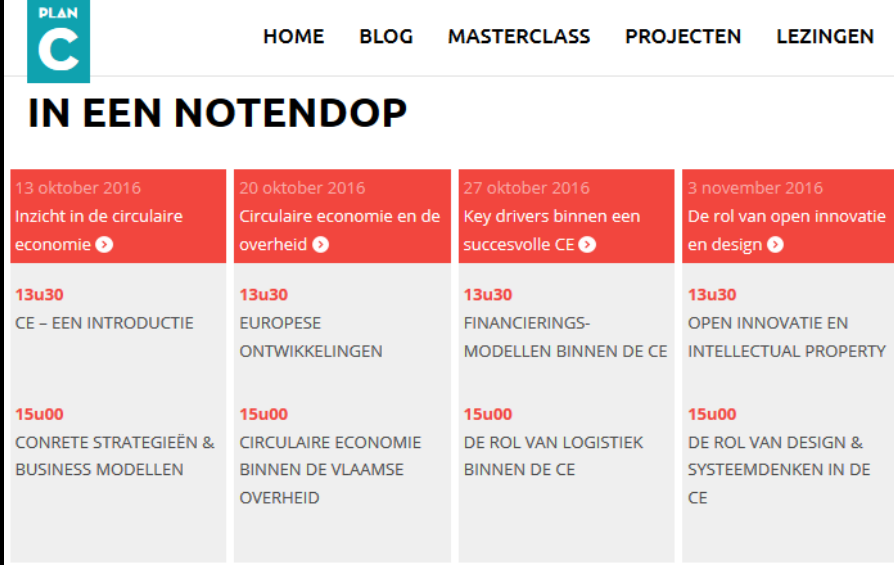
Erik Paredis

Centrum voor Duurzame Ontwikkeling
Universiteit Gent

<http://www.cdo.UGent.be>

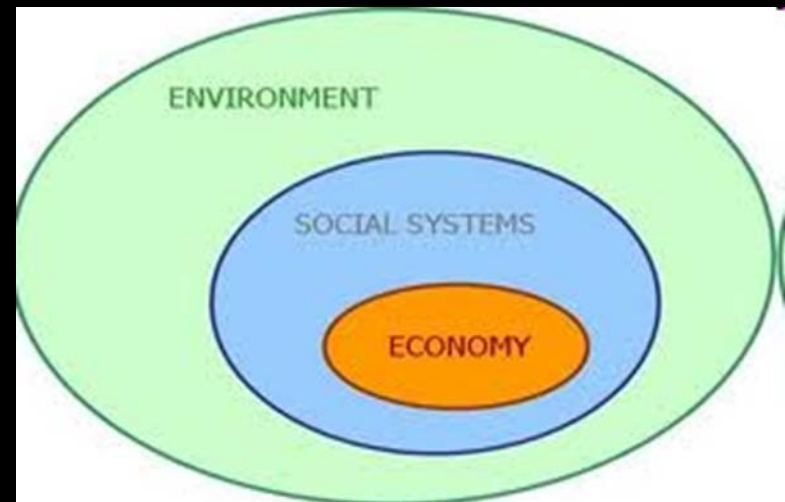
Vertrekpunten

- Er gaat verrassend weinig expliciete aandacht naar de consument in de CE
  - Rapporten
  - Initiatieven
  - Wetenschappelijk onderzoek
- CE als onderdeel van het bredere debat over duurzaamheid
  - Levenskwaliteit
  - Ecologische grenzen
  - Sociale rechtvaardigheid
  - Democratie

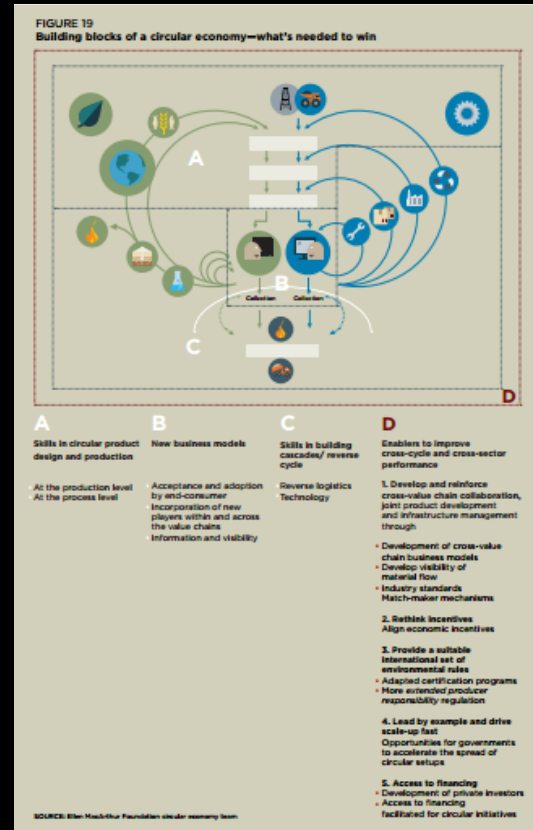
The screenshot shows the PLAN C website with a navigation bar (HOME, BLOG, MASTERCLASS, PROJECTEN, LEZINGEN) and a section titled 'IN EEN NOTENDOP'. It features a grid of four article cards, each with a date, title, and two time slots (13u30 and 15u00) with corresponding titles.

13 oktober 2016	20 oktober 2016	27 oktober 2016	3 november 2016
Inzicht in de circulaire economie	Circulaire economie en de overheid	Key drivers binnen een succesvolle CE	De rol van open innovatie en design
13u30 CE – EEN INTRODUCTIE	13u30 EUROPESE ONTWIKKELINGEN	13u30 FINANCIERINGS-MODELLEN BINNEN DE CE	13u30 OPEN INNOVATIE EN INTELLECTUAL PROPERTY
15u00 CONCRETE STRATEGIEËN & BUSINESS MODELLEN	15u00 CIRCULAIRE ECONOMIE BINNEN DE VLAAMSE OVERHEID	15u00 DE ROL VAN LOGISTIEK BINNEN DE CE	15u00 DE ROL VAN DESIGN & SYSTEEMDENKEN IN DE CE

1. Een 'lineaire' kijk op de consument

- De 'consument' wordt 'gebruiker' ...
- ... en moet er toe gebracht worden de nieuwe producten en diensten te gebruiken die elders in de keten voor hem/haar bedacht zijn ('acceptance' en 'adoption')
- Consumptie als toevoeging aan een circulair productiemodel
- hoeveel win-win is er mogelijk zonder moeilijke keuzes ivm volumes, verdeling en levensstijl?

2a. Te weinig inzicht in consumptie als sociale praktijk

- Een verouderd beeld van de consument: individuele gedragsverandering, mits ingebed in de juiste keuze-architectuur
- Ander model van consumptie als onderdeel van sociale praktijken:
  - focus verschuift naar maatschappelijk gedeelde routines en hun inbedding; de sociale organisatie van consumptie
  - Consumptie is een moment in praktijken die ons dagelijkse, 'normale' leven vorm geven
  - Van "hoe veranderen we individueel gedrag" naar "hoe veranderen we dagelijkse praktijken?"

2b. Consumptie als sociale praktijk

Kwaliteitseisen aan consumptie

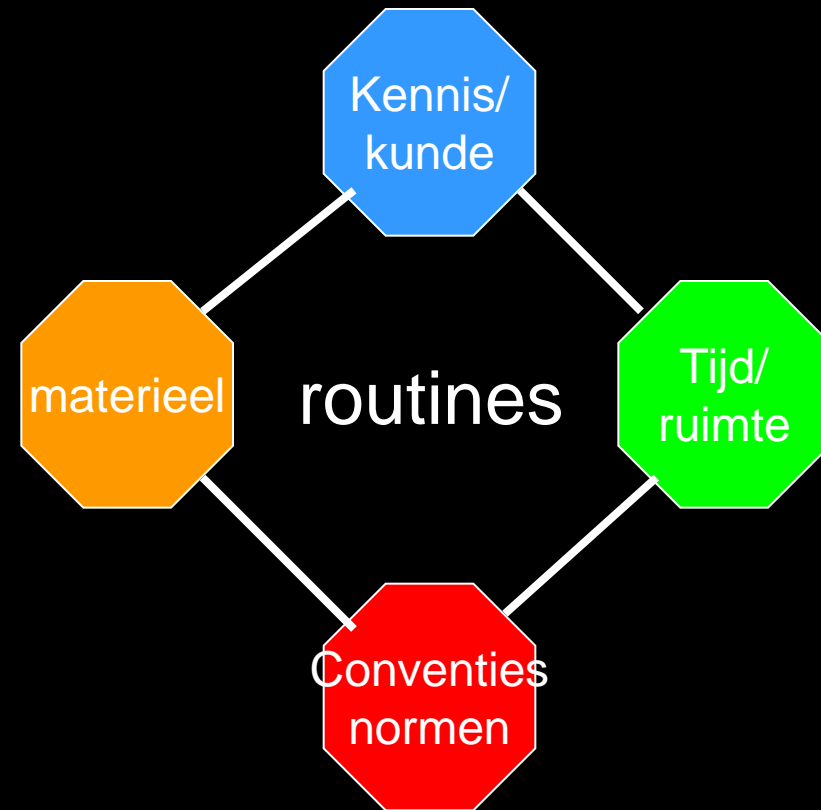
Comfort

Cleanliness
(hygiëne, zuiverheid)

Convenience
(gemak)

Zijn er andere invullingen te geven aan 'normale' niveaus van CCC ?

Vormgeving van consumptie

Hoe kunnen routines wijzigen door ze op een andere manier vorm te geven ?

3a. (Consumptie in) de CE: behalve technologisch-economisch, ook maatschappelijk-politiek

- Consumptie als sociale praktijk = collectief, dus maatschappelijk-politiek vraagstuk
- Er zijn meerdere en sterk verschillende CE's mogelijk
- Welke kenmerken van het oude systeem brengen we in de discussie? (1)
  - Ecologisch ?
  - Én sociaal ?
  - Én open-democratisch?

3b. De CE is ook maatschappelijk-politiek

- Welke kenmerken van het oude systeem brengen we in de discussie? (2)
  - Wie heeft welke middelen in bezit? Welke eigendomsmodellen voor welke doelen?
- Brengt een mengvorm met grote diversiteit ook grote maatschappelijke veerkracht? En haalt die doelen van D.O.?
- De 'consument' wordt 'burger'
- Niets ontstaat vanzelf. Welke keuzes maken we? Hoe bediscussiëren we ze?

